

СТАЗАМА СЛАВИСТИКЕ

Зборник радова објављених у *Политици*
у циклусу *У сусрет Конгресу слависта*,
фебруар–август 2018.

Уредила
Рајна Драгићевић

Београд
2018

САДРЖАЈ

Уводна реч	9
О овој књизи.....	13
<i>Проф. др Бошко Сувајић</i> Афирмација Србије и славистичке науке.....	17

I поглавље:

Историја Међународног конгреса слависта (1929–2018)

<i>Проф. др Вацлав Чермак</i> <i>Mgr. Václav Čermák, Ph.D.</i> Историја међународних славистичких конгреса	25
<i>Проф. др Рајна Драгићевић</i> Подршка Конгресу са свих страна.....	31
<i>Др Наташа Миланов</i> Зборник неодржаног конгреса у Београду (1939)	35
<i>Проф. др Збигњев Грењ</i> Пољаци на међународним славистичким конгресима	39
<i>Prof. dr hab. Zbigniew Greń</i> Polacy na Międzynarodowych Kongresach Słowistów	43
<i>Проф. др Петар Буњак</i> Славистички покрет у XX веку: путеви и странпутице I	47
<i>Проф. др Петар Буњак</i> Славистички покрет у XX веку: путеви и странпутице II	51

<i>Проф. др Петар Буњак</i>	
Славистички покрет у XX веку: путеви и странпутице III ...	55
<i>Академик Александар А. Лукашанец</i>	
Последњи славистички конгрес и правци развоја славистике	59
<i>Академик Александар А. Лукашанец</i>	
XV Международный съезд славистов (Минск, Беларусь, 20 – 27 августа 2013 года)	63

II поглавље:

Словенски народи и словенство

<i>Др Јана Шолчина</i>	
И Лужички Срби на Конгресу слависта у Београду	69
<i>Dr Jana Schulz (Jana Šoćina)</i>	
Die Lausitzer Sorben auch auf dem Slawistikenkongress in Belgrad	73
<i>Др Драган Хамовић</i>	
Словенство српских песника	77

III поглавље:

Развој славистике

<i>Проф. др Данко Шипка</i>	
Има ли славистике ван словенских земаља?	83
<i>Др Весна Матовић</i>	
Предности и мане „словенског есперанта”	87
<i>Др Ана Плотњикова</i>	
<i>Др Анна Аркађејвна Плотникова</i>	
Етнолингвистика је важна новина славистичких конгреса	91

<i>Проф. др Светлана Менгел</i>	
На изворима универзитетске славистике у Немачкој	97
<i>Prof. Dr. Swetlana Mengel</i>	
У истоков универзитетској славистики в Германији	101
<i>Проф. др Леонид В. Московкин</i>	
Анализа уџбеника руског језика за странце	
„Граматика француско-руска” (1730)	105
<i>Проф. др Леонид В. Московкин</i>	
Исследования учебника русского языка для иностранцев	
«Грамматика Французская и Русская» (1730 г.)	109
<i>Проф. др Петар Буњак</i>	
Перспективе међународног славистичког покрета.....	113

IV поглавље:

Комисије Међународног комитета слависта – стубови славистичког покрета

<i>Проф. др Петер Жењух</i>	
Огроман допринос науци славистичких комисија.....	117
<i>Prof. PhDr. Peter Žeňuch, DrSc.</i>	
Medzinárodné slavistické tímy (komisie) na	
XVI. medzinárodnom zjazde slavistov v Belehrade	121
<i>Академик Предраг Пипер</i>	
Комисија за проучавање граматичке структуре	
словенских језика од Софије 1963. до Београда 2018.	125
<i>Проф. др Јелена И. Корјаковцева</i>	
Глобализација и словенска творба речи: тематски блок	
Комисије за творбу речи у словенским језицима на	
XVI међународном конгресу слависта	
(Београд, 20–27. VIII 2018).....	131

Проф. Др Елена И. Коряковцева
Глобализација и славјанско словообразовање:
тематички блок Комисије по славјанском
словообразовању на XVI Међународном сјезду
слависта (Београд, 20.-27.08.2018) 135

V поглавље:
Београдски конгрес слависта
20–27. VIII 2018.

Проф. др Бошко Сувајић
Значај Београдског конгреса 2018. 141

Проф. др Милош Ковачевић
Почетак живота светске славистичке листе часописа 149

Др Весна Матовић
Крај Првог светског рата и словенски свет 153

Др Гордана Илић Марковић
Језичко наслеђе и језичка политика –
крај Првог светског рата и словенски свет 157

Проф. др Рајна Драгићевић
Изложба српских речника на Конгресу слависта..... 161

Др Ненад Ивановић
Место Вука Караџића на изложби
о српској лексикографији 165

Проф. др Љиљана Марковић
У праскозорје XVI међународног конгреса слависта..... 169

Изложба *Српска лексикографија од Вука до данас*,
пратећа манифестација XVI међународног конгреса слависта,
Галерија науке и технике САНУ
(фото: САНУ)

Др Ненад Ивановић

Научни сарадник Института за српски језик
Српска академија наука и уметности, Београд
Србија

МЕСТО ВУКА КАРАЏИЋА НА ИЗЛОЖБИ О СРПСКОЈ ЛЕКСИКОГРАФИЈИ

Међу јубилејима српске културе, 2018. година заузима важно место. Ове године навршава се двестота годишњица изласка из штампе првог издања *Српског рјечника* (1818), дела у којем је Вук Караџић спровео револуционарну реформу српског језика. Овом реформом Вук је поставио народни језик у основицу књижевног језика и тиме покренуо нову епоху у српској књижевности.

Вук Караџић представља најзначајнију личност српске, и једну од најзначајнијих личности европске филологије XIX века; а рад на речнику чини једну од тежишних тачака његовог разгранатог дела. Стога на изложби „Српска лексикографија од Вука до данас”, која ће се одржати од 15. августа до 7. септембра у Галерији науке и технике САНУ, део посвећен настанку *Српског рјечника* заузима не само полазно већ и нарочито истакнуто место.

За лексикографско дело Вука Караџића у Галерији науке и технике одвојен је засебан простор, који је међу ауторима изложбе већ добио назив „Вукова соба”. Посетиоцима изложбе у Вуковој соби ће бити предочени његови рукописи, књиге и

лични предмети који су га пратили на путу стицања знања о српском језику.

Међу предметима који ће бити изложени у Вуковој соби на првом месту наћи ће се примерак *Српског рјечника* из 1818. са његовим рукописним допунама. Познато је да је, у својој библиотеци, Вук чувао више примерака *Рјечника* штампаних на дебљој хартији. Ове примерке Вук је поверавао најближим сарадницима да би у њих бележили нове речи, или их је сам користио за ту намену. Примерак *Рјечника* из 1818. показује да је сâм Вук о *Рјечнику* размишљао као о недовршеном делу, које треба обогатити новим речима, значењима и примерима.

Уз *Српски рјечник* у Вуковој соби ће бити изложена и разна рукописна грађа: спискови речи, често са пратећим значењима, који су настајали на бројним путовањима по крајевима у којима је Вук црпао грађу за своје дело. Природа Вукових бележака, њихова спољна форма (већина их је исписана комадом графита, брзописом, у малим свешчицама или на испресавијаној хартији), као и њихов велики број у Вуковој оставштини говоре о томе да Вук скоро нигде није путовао без бележнице у џепу, а да је саговорнике често слушао са оловком у руци, спреман да у брзини забележи ову или ону непознату реч или значење.

У раду сваког лексикографа нарочито је важан мисаони процес у коме се занесеност лексичким богатством језика претвара у његово аналитичко разматрање. У том процесу, свакој речи одређује се место према строгим принципима речничке обраде. О овом процесу говоре сачувани Вукови листићи за *Рјечник*, који представљају посебан сегмент његовог лексикографског корпуса. Ови листићи указују на начин на који је Вук системски размишљао о грађи коју је прикупио, и о томе како се од скупљача појединачних речи трансформисао у научног тумача системских (семантичких, граматичких, творбених и др.) појава у лексикону српског језика.

Вуково животно дело у лексикографији на нарочит начин дочаравају његови лични предмети, крхки пратиоци овог човека огромне воље на сталним путовањима ума и духа: наочари од жице, путна торба, перо и сталак, бркаљка за мешање мастила, незаобилазни фес (који је Вук, чувајући свест о свом пореклу и унутар свог грађанског идентитета, носио уз грађанско одело). Пажњу посетилаца изложбе привући ће и мали дрвени предмети, налик на играчке, које је, по речима једног проучаваоца Вуковог дела, Вук дељао како би илустровао Копитару појмове чије је називе требало превести на латински и немачки језик.

У вези са Вуковим личним предметима и рукописима који ће се наћи на изложби „Српска лексикографија од Вука до данас”, може се навести и један интересантан податак. То је чињеница да ова изложба доноси изузетно велики број сачуваних предмета који су припадали Вуку. То не чуди, будући да реализацију изложбе помажу највећи баштинници Вуковог духовног и материјалног наслеђа у Србији: Архив САНУ, Библиотека САНУ, Музеј Вука и Доситеја у Београду.

Место Вука Караџића у историји наше лексикографије одавно је утврђено: он је један од угаоних каменова српске речничке културе. Према речима Вуковог биографа Љубомира Стојановића, „на Речнику је радио целог живота”.